

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

T.C.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ YAZIM KILAVUZU

DİYARBAKIR- 2021

ÖNSÖZ

Tez Yazım Kılavuzu'nun amacı; Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği uyarınca, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanan tezlerin yazımı ve basımıyla ilgili öğrencilere rehberlik etmektir. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezleri bu kılavuza göre hazırlanacaktır.

Yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezlerinde akademik bir standart sağlamak amacıyla hazırlanan bu kılavuz, “Tez Önerisi Hazırlama Kuralları” ve “Tez Yazım Kurallarını” içermektedir. Bu kuralların belirlenmesinde Amerikan Psikologlar Derneği (American Psychological Association-APA)'nin Yayın El Kitabının *altıncı* basımı temel alınmıştır.

Öğrencilerimizin, tez yazım sürecinde zorluklarla karşılaşmamaları ve enstitümüze bağlı tüm programlarda yazılan tezler arasında biçimsel bir standart oluşturulması bakımından kılavuzda belirtilen noktalara dikkat etmeleri gerekmektedir.

Doç. Dr. Sadreddin TUSUN
Dicle Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdür V.

1. GENEL YAZIM KURALLARI

1.1 Yazım Yöntemi

Yazı tipi olarak "**Times New Roman**" seçilmeli ve metin içerisindeki yazıların boyutu "**12 punto**" olmalıdır. Bunun dışında bütün ana ve alt başlıklar (Önsöz, Özet, Abstract, İçindekiler, Giriş, Yöntem, vb.) **12 punto ve kalın (bold)** yazılmalıdır. Tezde özellikle belirtilmesi gereken önemli bulunan kısımları (kelimeler, tanımlar vb.) ön plana çıkarmak için italik yazı kullanılabilir. Bunun dışında alt çizme, metin içinde yazıyı koyulaştırma, büyütme ve farklı yazı karakteri kullanma gibi uygulamalara yer verilemez. Bütün sembol ve özel işaretler bilgisayar veya şablonla yazılmalıdır. Sembol ve özel karakterlerin (formül vb.) orijinal yazım stilleri ve karakterleri kullanılabilir. Ancak özellik kaybı oluşmaksızın Times New Roman karakter kullanılabiliyorsa tercih edilmelidir. Nokta ve virgül gibi noktalama işaretleri kendisinden önce gelen kelimeye bitişik olarak yazıldıktan sonra bir karakter boşluk bırakıldıktan sonra diğer kelimeye geçilmelidir.

1.2. Kâğıt Kullanım Alanları

Kâğıdın üst ve sol kenarlarından 3 cm, alt ve sağ kenarlarından 2,5 cm boşluk bırakılmalıdır. Sayfanın hem ön hem de arka yüzüne tez yazılmalıdır. Yazım alanında satır sonuna gelen kelime ikiye bölünemez. Alt bölüm başlıkları, sayfanın alt kenar boşluk sınırından en az iki satır daha üstte yazılmalıdır. Bu mümkün değilse sayfanın altında boşluk bırakılarak diğer sayfaya geçilmelidir. Önsöz, İçindekiler, Türkçe ve İngilizce Özetler, Tablolar Listesi, Şekiller Listesi, Kısaltmalar, Giriş, Kuramsal Çerçeve, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuç ve Öneriler, Kaynaklar, Ekler ve Özgeçmiş gibi ana bölüm başlıkları, yeni bir sayfadan başlamak üzere, üst kenardan 4 cm aşağıya yazılmalıdır.

1.3. Sayfa Numaraları

Tezin ön bölümünde yer alan sayfalar küçük Romen rakamları ile (i, ii, iii, iv, v gibi) numaralandırılır ve bu rakamlar sayfanın altına, ortaya yazılır. Tezin dış ve iç kapağında sayfa numarası gösterilmez. Tezin metin kısmında ise sayfa numaraları (1, 2, 3, ... gibi) yazı

alanının sağ üst köşesine ve yazı alanının 2 cm üstüne, “Times New Roman” yazı karakteri ile ve 12 punto büyüklükte yazılır.

1.4. Anlatım ve Dil

Enstitümüzde kullanılan tez yazım dili Türkçedir. Alana özgü kavramların yaygın Türkçe kullanımları varsa yabancı dil karşılıkları kesinlikle tercih edilmemelidir. Ancak kavramla ilgili yaygın farklı Türkçe kullanımlar söz konusu ise yazar kişisel tercihinı kullanır, kavramın orijinal dilindeki karşılığı ise metin içerisinde ilk geçtiğı yerde parantez içinde verilebilir, daha sonraki kullanımlarda sadece Türkçe kavram kullanılır. Yani kavramın önce Türkçesi, sonra da parantez içerisinde orijinal dilindeki karşılığı yazılır. Yabancı dildeki kavram metin içinde kullanılarak Türkçe karşılığı parantez içinde verilmez. Açık ve anlaşılır bir dil tercih edilmelidir. Araştırma yönteminin evrensel normlarda gereğı değilse “kişiselleştirilmiş” dil, tasvir vb. kullanılmamalı, üçüncü şahıs kullanımı tercih edilmelidir. Noktalama ve yazım için *Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu* (2012) ve *Türkçe Sözlük* (2011) kurallarına uyulmalıdır. TÜBA tarafından *Bilimsel Terimler Sözlüğü* hazırlanmış olup ilgili kurumun önerileri incelenebilir. Anlatımlarda özne olarak üçüncü tekil şahıs kullanılmasına özen gösterilmelidir.

1.5. Satır Aralıkları ve Paragraflar

Bütün metinler; ilk satır soldan 1,25 cm girintili, 1,5 satır aralıkla yazılır (Bir sayfada ortalama 33-37 satır). Paragraf öncesi 0 nk sonrasında 6 nk boşluk bırakılarak başlanır ve iki yana yasla ile hizalanır. Doğrudan alıntı olan metinler ilk satır girintisi verilmeden soldan 1,25 cm ve sağdan 1 cm girintili ve tek satır aralıklı olarak biçimlendirilmedir. Nokta, virgül vb. noktalama işaretlerinden sonra bir harf (karakter) boşluk bırakılır.

1.6. Bölüm Başlıkları

Bölüm başlıkları tamamı büyük harflerle kalın (bold) ortalı, tek satır ve 12 punto şeklinde yazılır. Bölüm başlıkları (**1. GİRİŞ, 2. KURAMSAL ÇERÇEVE, 3. YÖNTEM, 4. BULGULAR, 5. TARTIŞMA 6. SONUÇ VE ÖNERİLER, 7. KAYNAKLAR, 8. EKLER, 9. ÖZGEÇMİŞ**) öncesinde 48 nk, sonrasında 24 nk boşluk bırakılmalıdır. İkinci düzey alt başlık sola yaslı, kalın, tek satır aralığı, her sözcük büyük harflerle yazılır. Paragraf ayarı olarak öncesinde 12 nk, sonrasında 12 nk olacak şekilde boşluk bırakılır. Geri kalan bütün alt başlık düzeyleri (3.düzye,4.düzye vb.) paragraf girintisi olmadan sola yaslı, kalın, tek satır aralığı, her sözcüğün ilk harfi büyük (bağlaçlar hariç) ve italik olacak şekilde yazılır. Paragraf ayarı öncesinde 12 nk, sonrasında 12 nk olacak şekilde boşluk bırakılır.

2. TEZ YAZIMESASLARI

2.1. AMAÇ VE KAPSAM

Tez Yazım Kılavuzu'nun amacı; Dicle Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği uyarınca Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanan tez, tez önerisi ve raporların yazımı ile ilgili kuralları düzenlemektir.

2.2. GENEL KURALLAR

- a) Tezler; Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün Tez Yazım Kılavuzu'na uygun şekilde hazırlanmalıdır.
- b) Tezi hazırlayan, hazırladığı tezini danışman/danışmanlarına onaylattıktan sonra ciltli hâlde yüksek lisans ve doktora tezini (200 sayfaya kadar olan tezler için tek yön, 200 sayfadan fazla olan tezler için arkalı önlü) basılmış halde iki (2) nüsha hâlinde bağlı olduğu anabilim dalı başkanlığı aracılığıyla Enstitüye teslim etmelidir.
- c) Tez savunma sınavından sonra jüri üyelerinin belirlediği düzeltmeler tamamlanmalıdır. Tez, jüri üyeleri tarafından imzalandıktan sonra 2 nüshası ciltli hâlde Enstitüye teslim edilmelidir.

- d) Tezin tam metni sıkıştırılmamış ve şifresiz olarak **tek bir PDF dosyası** halinde hazırlanarak, CD ortamında koruma kapaklı (zarflı) şekilde 2 adet Enstitüye teslim edilmelidir. PDF dosyasının adı olarak Tez Veri Girişi ve Yayımlama İzin Formunda yer alan referans numarası verilmelidir. İmzalı jüri kabul ve onay sayfasının çıktısı alınarak ayrıca Enstitüye teslim edilmelidir.
- e) Tezin, eser adı, yazar adı, referans numarası ve diğer bibliyografik bilgilerin bulunduğu ve YÖK Ulusal Tez Merkezi tarafından dijital iletim de dahil olmak üzere her türlü ortamda tam metin (PDF) olarak araştırma hizmetine sunulması konusunda yazarın izninin alındığı “Tez Veri Girişi ve Yayımlama İzin Formu (<http://tez2.yok.gov.tr/>) adresinden indirilip, doldurup kaydedildikten sonra üç nüsha olarak Enstitüye teslim edilmelidir. Formu doldurmak için sisteme üye olunması gerekir.
- f) Yukarıdaki işlemler, tez savunma sınavına girildiği tarihten itibaren 30 gün içinde tamamlanmış olmalıdır.

2.3. KISALTMALAR VE TANIMLAR

Bu bölümde tez içinde sıkça kullanılan kısaltma ve tanımlara yer verilecektir.

3.TEZİN BÖLÜMLERİ

3.1. ÖN BÖLÜM

Ön bölüm, yazar, danışman, tez başlığı, enstitü gibi bilgilere bağlı olarak tezin tanıtıldığı bölümdür. Bu bölümde başlık, özet, abstract, jüri üyelerinin onayı, bildirim, içindekiler ve tezin içeriğine göre tablolar, şekiller, grafikler, resimler ve fotoğraflar listesi sayfalarından biri ya da birkaçı bulunur. Kılavuzun bu bölümünde yer alan sayfalar aşağıda tanıtılacaktır.

3.1.1. Tezin Başlığı

Tez başlığı araştırmada incelenen değişkenlerin ve ilişkilerinin araştırmacı tarafından ele alınma biçimini yansıtır nitelikte olmalıdır. Başlığın çok uzun ve anlaşılması güç genel terimlerden oluşmamasına dikkat edilmelidir. Başlık çalışmayı yansıtır nitelikte olmalıdır.

Sade olmasına özen gösterilirken genel, içeriği yansıtmayan ve açıklayıcı olmayacak bir başlık tercih edilmemelidir.

3.1.2. Dış Kapak

Tezin ön yüzüdür. Bu sayfada tezin tamamlandığı Üniversite, Enstitü, Anabilim dalı ve Bilim dalının ismi, tezin adı, tezin türü (yüksek lisans veya doktora), öğrencinin adı, şehir, ay ve yıl bilgileri yer alır. Yazım karakteri **Times New Roman** yazı stilidir. Tezin yazarı, şehir ve tarihle ilgili bilgiler **12 punto ve koyu (bold)**, bunun dışında kalan tüm ifadeler (Üniversite, Enstitü, Anabilim Dalı, Tezin İsmi vb.) **14 punto ve koyu (bold)** olmalıdır. Dış kapaktaki bütün yazılar tek satır aralığı kullanılarak yazılmalıdır.

3.1.3. Danışman Sayfası (İç Kapak)

Danışman sayfası tezin dış kapağını hemen takip eden ilk sayfadır (iç kapak). Bu sayfada üniversite, enstitü, anabilim dalı, tezin ismi, öğrenci, danışmanın açık adı ve akademik unvanı, tarih ve yerle ilgili bilgiler yer alır. Yazım karakteri **Times New Roman** yazım stilidir. Üniversite, Enstitü ve Anabilim Dalı ile tezin ismi **14 punto ve koyu (bold)** olmalıdır. Bunun dışında sayfada bulunan diğer tüm yazılar **12 punto ve koyu (bold)** olmalıdır. İç kapaktaki bütün yazılar tek satır aralığı kullanılarak yazılmalıdır.

3.1.4. Jüri Üyelerinin İmza Sayfası

Tezlerde jüri ve Enstitü Müdürlüğünce, tezin başarı ile savunulduğunu belgeleyen onay sayfası bulunur. Bu sayfada jüri üyeleri yazılırken ilk sırada tez danışmanının ismi (unvan dikkate alınmaksızın) yazılır. Daha sonra jüri üyelerinin isimleri **önce unvanlarına sonra alfabetik sıralamaya göre** yazılır. Bu sayfada doktora için 5, yüksek lisans için 3 kişilik onay ve isim listesi yeri hazırlanır. Danışman ve jüri üyelerinin unvanları ve isimleri küçük, soy isimleri büyük harfle yazılmalıdır. En sonda ise onay bölümü ve Enstitü Müdürü'nün adı yer alır. **Times New Roman** yazım stili kullanılmalı ve bu sayfadaki tüm yazılar **12 punto ve koyu (bold)** olmalıdır. Tarih olarak tez savunma sınavı tarihi yazılmalıdır.

3.1.5. Bildirim Sayfası

D.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından hazırlanan standart bildirim metni, ayrı bir sayfada, verilen ölçülere uyularak yazılır. Araştırmacı tez savunma tarihini yazarak tercihen mavi mürekkepli bir kalem ile ve her zaman kullandığı imza ile bildirimini imzalar. **Times New Roman** yazım stili kullanılmalı ve **12 punto ve kalın (bold)** olmalıdır.

3.1.6. Önsöz

Önsöz ifadesi başlık olarak büyük harflerle sayfanın yukarisına ve ortaya öncesi ve sonrası 24 nk boşluk olacak şekilde yazılır yazılır. Önsözde teze *önemli* katkıları olan kişi ve kurumlara teşekkür edilir. Tezi hazırlayan öğrencinin adı ve soyadı, ön söz yazısının bitiş satırından itibaren 1.5 satır aralıklı 24 nk boşluk bırakılarak sayfanın sağ kenarı hizalanarak yazılır. Yazı karakteri olarak **Times New Roman** kullanılmalı ve başlık **12 punto ve koyu (bold)**, metin **12 punto ve normal** olmalıdır.

3.1.7. İçindekiler Sayfası

İçindekiler bölümü de diğer bölümler gibi büyük harflerle yazılmış İÇİNDEKİLER başlığı ile başlar. Başlık **12 punto, kalın (bold) olmalı** ve ortalananarak yazılmalıdır. Bu sayfada çalışmanın ön bölümü, ana bölümü ve son bölümünün başlıkları ve sayfa numaraları verilir. Tez içinde bulunan her bir başlığın bölüm sayfa numarası ile verilmesi gerekir. Önsöz, İçindekiler, Özet, Abstract, Tablolar listesi vb. gibi.

Tezlerde başlık ya da bölümün bulunduğu başlangıç sayfa numaraları yazılır. Başlık ya da bölümün bitiş sayfası yazılmaz. Ön bölüm ile son bölümde yer alan başlıkların tümü büyük harflerle ve satır başından itibaren yazılır. Tezde ana bölümdeki bölüm başlıkları büyük harflerle ve bölüm numarası verilerek yazılır. Alt bölüm başlığı, ana bölüm başlığından bir normal satır aralığı aşağıdan başlar ve kendi aralarında tek satır aralığı bırakılır. Her başlık kendinden bir üst derecedeki başlığa göre iki harf boşluğu içeriden yazılır. Başlıklar yazılırken hiçbir kısaltma yapılamaz. Bilgiler tek sayfaya sığmazsa diğer sayfada yazı alanı üst kenarından başlanarak devam edilir.

3.1.8. Özet

ÖZET ifadesi başlık olarak büyük harflerle sayfanın yukarısına, ortaya **Times New Roman** yazı karakteri ile ve **12 punto koyu (bold)** olarak yazılır. Bu ifadenin altına tezin ismi, sadece ilk harfler büyük olacak şekilde ortalı ve **12 punto koyu (bold)** olarak yazılır. Başlığın bir satıra sığmaması durumunda tek satır aralığı yapılır. Özetle, öncelikle araştırmanın amacına yer verilir. Daha sonra araştırmanın yöntemi kısaca açıklanır. Yöntemde, araştırmanın modelinden söz edilerek çalışmanın evreni/örnekleme, araştırma grubu ya da üzerinde çalışılan durum üzerinde kısaca bilgi verilir. Araştırmanın veri toplama aracı açıklanır ve uygulamanın nasıl yapıldığına değinilir. Toplanan verilerin hangi teknikler kullanılarak analiz edildiği yazılır. Son olarak, kısaca araştırmanın bulguları ve sonuçları yazılır.

Son yıllarda daha zengin ve karmaşık araştırma yöntemlerinin tercih edilmesi, çok sayıda veri toplama aracının kullanılması ve birbirini takip eden Çalışma I, Çalışma II ...vb. sıralamalı araştırma yaklaşımlarının artması nedeniyle özetlerin bir sayfaya sığdırılması güçleşmeye başlamıştır. Yer kaygısı nedeniyle özetler çalışma içeriğini yansıtamamaktadır. Bu nedenle tez özetlerinin bir sayfaya sığdırılması zorunlu tutulmamıştır. Ancak yine de en çok ikinci sayfada özetin bitirilmesi gerekmektedir.

Özetlerde şekil, tablo, kaynak vb. bilgilere yer verilmez; ayrıca alt başlık vb. kullanılmaz. Özetin bitiş satırından itibaren 1,5 satır aralıklı 24 nk boşluk bırakılarak “**Anahtar Kelimeler**” yazılır. **12 punto, koyu (bold)** ve satır başı hizalanarak yazılacak “**Anahtar Sözcükler**” satırını takip eden kavramlar 3-7 adet olmalıdır.

3.1.9. Abstract

Özet sayfasının İngilizce yazımı olup tezlerde özet sayfasından sonra yer alır. ABSTRACT sayfa ortasına büyük harflerle **12 punto ve koyu (bold)** olarak yazılır. Bu ifadenin altına tezin İngilizce ismi sadece ilk harfler büyük olacak şekilde ortalı ve **12 punto koyu (bold)** olarak yazılır. İngilizce özetin Türkçe içerikle birebir tutarlı olmasına dikkat edilmelidir. Tez hazırlayan adaylar bazen özetle ilgili yaptıkları küçük düzeltmeleri İngilizce kısım için gerçekleştirmemektedir. Bu konuda dikkatli davranılması önerilir.

Özetin bitiş satırından itibaren 1,5 satır aralıklı 24 nk boşluk bırakılarak “**Keywords**” yazılır. **12 punto, koyu (bold)** ve satır başı hizalanarak yazılacak “**Keywords**” satırını takip eden kavramlar Türkçe özetteki sözcüklerle birebir aynı olmalıdır.

3.1.10. Tablolar ve Şekiller, Grafikler, Resimler, Fotoğraflar ve Haritalar Listesi

Tezlerde kullanılan tablo ve şekiller, grafik, resim, fotoğraf ve haritalar listesi ayrı sayfalardan başlanarak sıralanır. Ayrıca burada tanımlanmayan bir liste kullanılacaksa başlık yazım kurallarına uyularak en son sırada araştırmaya özel kullanılan bu listeye yer verilebilir.

3.1.11. Kısaltmalar Listesi

Tezde kısaltılmış ifadeleriyle yer alan kavram, kurum, kuruluş adlarının kısaltmaları bu kısımda açıklanır. Kısaltma koyu olarak verilir ve iki nokta üst üste konularak açık ismi yazılır. Kısaltmalar yabancı dilden aynen alınmışsa açıklama Türkçe yazılır, orijinal dildeki tam isim parantez içinde verilir.

3.2. ANA BÖLÜMLER

3.2.1. GİRİŞ

Tezin giriş bölümünde; ilgili literatür özetlenerek tez konusu olarak ele alınan problemin ne olduğuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, sınırlılıklarına, araştırmaya başlarken yapılan varsayımlara ve tezde geçen tanımların hangi anlamlarda kullanıldığına ilişkin bilgilere yer verilir.

3.2.1.1. Problem Durumu

İlgili alan yazının gözden geçirilmesi problem alanında o güne kadar nelerin yapıldığının ortaya konulmasına ve analizinin yapılmasına imkân verir. Literatürün gözden geçirilmesi özetlerin alt alta yazılması değil daha önce yapılan çalışmalar arasındaki ilişkilerin, benzerliklerin ve farklılıkların ortaya konulmasıdır. Gözden geçirmede en az ilgili olan çalışmalar önce, en çok ilgili olan çalışmalar da en sonda ve araştırma amaçlarından hemen önce tartışılmalıdır. Literatürün gözden geçirilmesi hem problemin açıklanmasında hem de kuramsal çerçevenin ortaya konulmasında kısa bir özetle ve ifade ettiği anlamın açıklanması ile sonlandırılmalıdır. Literatür hem problemin hem de kuramsal ve kavramsal

çerçevenin ortaya konulmasında kullanılacağı için hiçbir zaman tek başına bir bölüm hâline getirilmemelidir.

3.2.1.2. Araştırmanın Amacı

Tezin giriş bölümünde araştırma ile ilgili temel tartışmalar yapıldıktan ve problem ortaya konulduktan sonra araştırmanın amacı yazılmalıdır. Araştırmanın amacı, problemin nasıl çözüleceğini ifade etme yani sonuçta nelerin beklenildiğini baştan ortaya koyma demektir. Araştırmanın amacı iki farklı düzeyde ifade edilir. Birinci düzeyde araştırmanın genel amacı ortaya konulur. İkinci düzeyde ise, bu genel amacı gerçekleştirebilmek için cevaplanması gereken sorulara ya da test edilecek hipotezlere yer verilir.

Araştırmanın amacı; ortaya konulan problemi, belirtilen varsayımlar ve sınırlılıklar çerçevesinde çözecek nitelikte olmalıdır.

3.2.1.3. Araştırmanın Önemi

Tezin bu bölümünde araştırmacı, araştırmanın dayandığı kuramsal çerçeveyi anladığını göstermelidir. Bu temele dayalı olarak araştırmacı, araştırmanın niçin gerekli olduğunu ve değerinin gerekçelerini ortaya koymak durumundadır. Bunu başarmanın yolu, diğer araştırmacıların destekleyici ifadelerini sunmaktır.

Bir araştırmanın gerekliliğini sunmanın ikinci yolu da araştırma konusu ile ilgili bilgi yokluğunu belirtmektir. Fakat bunu belirtirken araştırmacı araştırmanın değerini ve önemini açıklamak zorundadır. Bu, özellikle araştırmacı için mevcut bilginin yetersiz olması durumunda geçerlidir.

Bir araştırmaya niçin ihtiyaç olduğunu belirtmenin üçüncü yolu da daha önceki araştırma ile yeni araştırma arasındaki zaman farkını ortaya koymaktır. Yeni bilgi, yöntemler, teknikler ya da şartlar çalışmanın güncellenmesini gerektiriyorsa önceki araştırma yeniden yapılabilir.

Bir araştırmaya duyulan ihtiyacı vurgulamanın dördüncü yolu da diğer araştırmalarla ortaya konulan bilgi içindeki boşluklara ve yeni araştırmanın bu boşlukları nasıl dolduracağına işaret etmektir.

Bir araştırma raporunda problemin önemi ortaya koyulurken çalışmanın sonuçlarının eğitimde teorik ya da pratik bir problemi çözmeye katkıda bulunacağı belirtilmelidir. Buradaki katkı araştırmanın bütünüyle orijinal olmasını gerektirmez. Yürütülen mükemmel projelerin çoğu daha önce yapılan bir çalışmanın sonuçlarını doğrulamak, güncelleştirmek ya da daha önceki projeleri iyileştirmek, mevcut araştırma bulgularını genişletmek içindir.

3.2.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Hemen her araştırma belirli sınırlılıklara sahiptir. Araştırmacının, çalışmasını sınırlayan bütün faktörleri rapor etmesi gereklidir.

Bazı araştırmacılar, genellikle araştırmalarının bulgularını etkileyen faktörleri ve şartları sınırlılık olarak ifade etmede hata yaparlar. Örneğin; veri toplama aracı olarak anketi kullanan bir araştırmacı bulgularının geçerliliğinin anketlerin geri dönüş oranına, cevaplama sırasında cevaplayıcının motivasyonuna ve ankette yer alan soruların kalitesine bağlı olduğunu belirtmelidir. Araştırmayı etkileyen bütün faktörler ne kadar uzun olursa olsun tek tek belirtmelidir.

Bu bölümde evrenle, yapılan işlemle, kullanılan araç ya da araştırma deseni ile ilgili bütün sınırlılıklar-tercihen maddeler halinde-belirtilmelidir. Böylece okuyucu, araştırmanın bulgularının ne ölçüde diğer durumlara uygulanabileceği konusunda kendi kararını verebilir.

3.2.1.5. Varsayımlar

Varsayım, doğru olarak kabul edilen bir fikri temsil eden ifadedir. Araştırma durumunda bu tip ifadeler araştırmanın temellerini oluştururlar. Araştırmacının ve başkalarının yürütülecek çalışmada doğru ve hatta değiştirilemeyen ve araştırmayı etkileyen faktörler olarak kabul ettikleri faktörlerin varsayım olarak ifade edilmeleri gereklidir.

Varsayımları yazarken her ifadenin savunulabilirliğine de dikkat edilmesi gerekir. Savunma; mantık, objektif veriler ya da otorite kaynaklara dayandırılmalıdır. Bunlardan en az herhangi birisi sağlanmadıkça bir varsayım savunulamaz ve bu nedenle de kabul edilemez.

3.2.1.6. Kısaltmalar ve Tanımlar

Tezin bu bölümünde belirsiz ya da açık olmayan ifadeler açıklığa kavuşturulmalıdır. Araştırmada fikirlerin doğru ifade edilmesinde terimlerin anlaşılır olmasının büyük faydası vardır. Tez içerisinde sıkça tekrarlanacak bazı ifadeler kısaltılarak kullanılmalıdır. Sembol ve kısaltmalar, ayrı sayfalarda olmak şartı ile liste hâlinde ve alfabetik sıra ile verilir. Bu gibi durumlarda kısaltmaların ne anlama geldiği açıkça belirtilmelidir.

- İlk kullanıldığı yerde kısaltmanın ne anlama geldiği açıklanmalıdır: D.Ü (Dicle Üniversitesi)
- Kaynaklarda kullanılan kısaltmalardan sonra nokta kullanılmalıdır (s.12, ed.,c.1).
- Kurum adlarının kısaltmalarında nokta kullanılmamalıdır (TBMM, MEB).
- Kısaltmalarda TDK'nin Yazım Kılavuzu esas alınmalıdır.

3.2.2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölüm Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar başlıkları altında düzenlenir.

Kuramsal Çerçeve başlığı altında, araştırmanın konusu ile ilgili kaynaklar taranır; elde edilen kuramsal bulgulara ve araştırma bulgularına dayalı bilgiler bir araya getirilerek kuramsal çerçeve bölümü oluşturulur. Bu bölümde kaynaklar, problemle en az ilişkili olandan en çok ilişkili olana doğru, diğer bir deyişle, genelden özele doğru sıralanmalıdır.

İlgili Araştırmalar başlığında ise, araştırmanın problemi oluşturmak üzere kullanılanlar dışında tez konusu ile ilgili araştırmalar yakın tarihten uzağa (içinde bulunulan yıldan geriye doğru) olacak şekilde bulgu veya sonuçları ile sıralanmalıdır.

3.2.3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntem bölümünde araştırmada izlenen bilimsel yaklaşımın *araştırma modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplama araçları ile verilerin analizi* gibi ayrıntılar açıklanır. Yöntem, temel problemler ve alt problemler doğrultusunda araştırma kapsamına alınan evren ve örneklemin tanımlandığı, temel ve alt problemlerde ele alınan değişkenlere uygun verilerin toplanma biçimi ile alt problemlere ya da denencelere cevap olabilecek istatistiksel bulgular için uygulanacak analiz tekniklerinin açıklandığı bölümdür.

3.2.3.1. Araştırma Modeli

Bu başlık altında araştırmada ele alınan problemin ne tür bir araştırma olduğu ve hangi yöntemle göre araştırıldığı gerekçeleriyle birlikte verilir. Araştırma yöntemi araştırmanın amacına uygun olmalı ve bir başka araştırmacının anlayabileceği kadar açık ve anlaşılır olmalıdır. Araştırma konusu hangi değişkenlerin ele alındığına işaret etmeli, yöntem, araştırma değişkenlerini en doğru ölçebilecek türden olmalıdır.

Araştırmanın modeli (deseni) araştırmada ele alınan soruları ya da denenceleri test etmeyi güvence altına alan verilerin, araştırmanın amacına uygun ve ekonomik olarak toplanmasını ve çözümlenmesini sağlayan koşulların düzenlenmesidir. Araştırma modeli, araştırmadaki değişkenlerin birbirine göre durumları, varsayımların (sayıtlıların) sağlam olması, araştırma sonuçlarının güvenilirliği ile doğrudan ilgilidir. Bu bakımdan model ve modele konu olan değişkenlerin özellikleri ve birbiri ile ilişkileri ayrıntılı bir şekilde verilir. Gerekirse gözlem ve ölçme durumlarını açıklayıcı model verilir.

Araştırma modelinin özellikleri; seçilme nedeni, araştırma problemi/alt amaçlar ya da denenceler dikkate alınarak açıklanmalıdır. Yöntemle ilgili olarak; araştırma için yerine getirilen ya da araştırmacı tarafından düzenlenen koşullar açıklanmalıdır. Araştırmanın nerede, ne zaman ve nasıl yürütüldüğu açıklanmalıdır.

Araştırma türleri, yaygın bir şekilde betimsel ve deneysel olmak üzere iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Betimsel araştırmalar geçmişte ya da hâlâ var olan bir durumu var olduğu hâliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalardır. Deneysel modeller, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini açıklamak amacı ile doğrudan araştırmacının kontrolü altında gözlenmek istenen verilerin üretildiği modellerdir. Deneysel veriler tek denekli ya da çok denekli olabilmekte, çok denekli desenler de tek faktörlü ya da çok faktörlü desenler olarak kendi içinde çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılabilmektedir.

3.2.3.2 Evren ve Örneklem

Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği objeler, varlıklar bütünüdür. Araştırmanın bu kısmında evrenin özellikleri, varsa sayısal sonuçları ile birlikte verilir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta evrenin ele alınan problem açısından özelliklerinin verilmesidir. Bir araştırma problemi açısından evren homojen olabileceği gibi bir başka problem açısından evren heterojen olabilir. Evrenin bu özellikleri örneklem seçme işinde dikkate alınması gereken bir özelliktir.

Evren bazen sınırları belli olmayan objelerden oluşabilir. Bunu da belirtmek araştırmanın şeffaflığı açısından önem taşır. Sınırları tam olarak kestirilemeyen evrenden örneklem seçerken daha titiz ve uygun yöntemi seçmek gerekir.

Örneklem, araştırma evreninden belli kurallara göre seçilmiş ve doğrudan gözlem ve deneye tabi tutulmuş objeler takımıdır. Örneklem, evreni güvenilir derecede temsil eden ve araştırma için gerekli bilgilerin toplandığı kümedir. Araştırmacı ekonomik güçlük, zaman yetersizliği ve kontrol güçlükleri gibi nedenlerle evrenin tümü yerine, evrenden yansız olarak seçilen örneklem üzerine çalışmak isteyebilir. Raporun örneklem başlığı altında evrenin tüm özelliklerini yansıtan bir örneklem oluşturulabilmesi için kullanılacak örnekleme yöntemi (basit yansız örnekleme, tabakalı örnekleme, küme örnekleme vb.), örneklem grubunun sayısı evrene ait hesaplanabilir güvenilirlik sınırları içinde belirlenmeli, örnekleme belirleme yöntemi ve örnekleme ait özellikler hakkında bilgi verilmelidir. Evreni temsil edecek birim ya da sayının nasıl seçildiği ve evreni temsil etme durumu açıklanmalıdır.

Örneklem hatasının belirlenmesi için uygulanan istatistik işlemler varsa açıklanmalı ve alınan örneklem istatistiksel verilerin analizinde kullanılacak istatistik tekniklere uygunluğu açıklanmalıdır. Tanımlanan bir evrenden belli bir örnekleme yöntemi kullanılarak örneklem seçmenin mümkün olmadığı deneysel ve tarama türü çalışmalar söz konusu olabilir. Bu durumda araştırmanın katılımcı ya da deneklerinin “çalışma grubu” olarak tanımlanması daha doğru olabilir.

Nitel araştırmalarda bir hipotez testi yaparak bir genellemeye ulaşmak yerine, ele alınan olay, olgu, kişi veya kurumların derinlemesine incelenmesi söz konusu olduğu için, evren-örneklem yerine yine “çalışma grubu” veya “katılımcılar” ifadesinin kullanılması daha doğru bir yaklaşımdır. Toplanacak belgeler üzerinden analizler yapmaya dayalı tarihsel ya da betimsel nitelikteki araştırmalarda evren ve örneklem alt başlığı bulunmayabilir.

3.2.3.3 Veri Toplama Araçları

Bu bölümde, verilerin elde edilmesinde kullanılan veri toplama aracının hazırlanma biçimi ve seçilme nedeni, nasıl geliştirildiği veya geliştirilmiş bir araç kullanılması durumunda geçerlik ve güvenirliği açıklanmalıdır. Veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmişse geçerlik ve güvenirliğinin hangi istatistiksel yöntemle yapıldığı anlatılmalıdır.

Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler, çeşitli kaynak ve yollarla elde edilebilir. Bu yollardan hangisinin seçileceği, araştırmanın amacına, verilerin özelliğine, veri kaynağının durumuna ve araştırmacının imkânlarına bağlıdır. Temel problemler ve alt problemlerin gerektirdiği veriler, anket, çeşitli performans ve psikolojik testler uygulanarak toplanacağı gibi görüşme ve gözlem yapılarak ya da çeşitli ortamlarda korunan dosya kayıtları incelenerek de elde edilebilir.

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak kullanılabilecek hazır bir araç bulunmuyorsa ve geliştirilmesi gerekiyorsa, araç ile ilgili olarak yapılması planlanan geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına ilişkin açıklamalara yer verilir.

Araştırmada birden fazla ölçme aracı geliştirilmişse veya kullanılmışsa bunlarla ilgili geliştirme süreci ayrıntılı bir şekilde verilir.

Veri toplama teknikleri bir araştırmanın geçerlik ve güvenirliğinin teminatı gibidir. Bu bakımdan araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları mutlaka yapılmalı ve bu çalışmalar yöntem bölümünde, tereddüde yer vermeyecek biçimde açıklanmalıdır. Örneğin, bir program değerlendirme araştırmasında kullanılan çoktan seçmeli testin hangi hedefler ve konuları kapsadığı, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında hangi tekniklerin seçildiği, süreçte yapılan iyileştirmelerin neler olduğu sayısal sonuçları ile birlikte verilir. Veri toplama araçlarındaki gözlem ve ölçme durumları araştırma amaçlarına paralel, araştırmadaki problemlerin gerektirdiği kadar olmalıdır. Bu nedenle, veri toplama araçlarında gereksiz sorulardan kaçınılmalı, gerekli soru ve ölçme durumları göz ardı edilmemelidir.

Nitel çalışmalarda kişilerle yapılan derinlemesine ve yüz yüze görüşmeler, odak grup seçimi, belge toplanması ve analizi, alanda gözlem, yapılan eserlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, kişilerin anlatımlarının derlenmesi, değerlendirilmesi gibi veri kaynakları ve veri toplama yöntemleri kullanılır. Ayrıca veri toplama sürecinde, işlemlerin araştırma etik kurallarına uygun olarak yürütmesini sağlayıcı ne tür önlemler alınacağı/alındığı da açıklanmalıdır.

3.2.3.4. Verilerin Analizi

Bu kısma araştırma verilerini analiz etme ve anlaşılır hâle getirmeyle ilgili genel sürecin tanıtımıyla başlanmalıdır. Bulgularla ilgili yorumlar/tartışmalar burada yapılmamalı bir sonraki bölüm olan tartışma bölümünde yapılmalıdır. Hakkında yeterince işlem yapılamayan veya bilgi toplanamayan örneklerin araştırmaya dâhil edilip edilmeyeceğine burada karar verilmelidir. Dikkate alınmayan örneklerin veya verilerin araştırma dışında tutulması, araştırmayla ilgili bütün verileri etkileyebileceği için bu durumun bölümün başlangıcında tartışılması daha uygundur.

Araştırma için toplanan verilerin araştırmada ele alınan problemlere göre nasıl düzenlendiği ve analiz edildiği bu kısımda açıklanır. Ayrıca toplanan verilerin değişkenlerine göre kullanılan istatistikî teknikler, kullanım amacı ve probleme nasıl çözüm sağlayacağı veya kullanılan ölçeklerin türleri hakkında açıklayıcı bilgilere yer verilmelidir.

Araştırmada ele alınan probleme uygun çözüm yollarının bulunması; veri analiz tekniklerinin denencelere, verilerin doğasına, istatistik tekniklerinin sayıtlarına uygun olmasına bağlıdır. Bu kısımda toplanan verilerin hangi teknikler kullanılarak analiz edileceği, bu analizlerin mekanik mi yoksa bilgisayar ortamında mı yapılacağı, bilgisayar ortamında yapılacaksa hangi programların kullanılacağı vb. bilgilere yer verilir. Ayrıca verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel teknikler, verilerden elde edilen ölçümlerin doğasına uygun olmalıdır. Örneğin; cinsiyet ile öğrenim görülen bölüm arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, bu iki değişkenin süreksiz ve kategorik olması nedeniyle ki-kare testinin kullanılacağı açıklanmalıdır.

Nitel çalışmalarda ise elde edilen verilerin hangi sınıflandırmalar/kodlamalar doğrultusunda işlendiği açıklanmalıdır. Bu sınıflandırmalar, araştırma probleminin amaçlarına uygun olarak yapılmalı ve toplanan verilerin/bilgilerin başkaları tarafından da anlaşılabilmesi, gerektiğinde aynı yollarla elde edilmiş başka verilerle karşılaştırılabilmesi için verilerin analizinde kullanılan yöntemler ve amaçları açıklanmalıdır. Verilerin çözümlenmesinde istatistik yöntemler kullanılması durumunda yapılan istatistiklerin açıklamalarına yer verilmelidir.

3.2.4. BULGULAR

Araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan verilerin işlenmesinden sonra problem çözümüne ışık tutacak şekilde kullanıma hazır hâle getirilen veriler bulgular bölümünde yer alır. İstatistiksel veya niteliksel analiz sonuçlarını ortaya koymanın en iyi yolu; bulguların, çalışmanın amaçları veya hipotezleri etrafında organize edilmesidir.

Bulgular, önce elde edildiği şekli ile olduğu gibi sunulmalı, yoruma yer verilmemelidir. Yorum ayrı paragraf hâlinde sunulmalıdır. Hipotezin niçin reddedildiği veya doğrulandığı, sonuçların başka araştırmaların sonuçlarıyla örtüşüp örtüşmediği nedenleriyle ortaya konulmalıdır. Bulguların sunumunda araştırmacının beklentileri ve öznel yargıları değil, problemin çözümü için bulunan sonuçlar ön planda tutulmalıdır.

Bulgular bölümünün sonunda, araştırmadan elde edilen kayda değer bulguların özeti ile yorumları verilirse, araştırma daha açık ve anlaşılır, önemli bulguları vurgulayıcı şekilde ifade edilmiş olur.

Yukarıda söylenenler ağırlıklı olarak nicel çalışmalar içindir. Benzer yollar nitel çalışmalar için de geçerlidir. Nitel bir çalışmada da sonuçlar araştırma soruları veya amaçları çerçevesinde organize edilmelidir. Eğer bir dizi durum belirleme çalışması yapılıyorsa her bir durum için ayrı bir bölüm oluşturulmalıdır. Durum çalışmaları, aralarında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla mümkün olduğunca benzer şekilde organize edilmelidir. Nicel çalışmaların sonuçları birkaç paragraf ve tablo ile kolaylıkla ifade edilebilirken, nitel çalışmaların sonuçları daha uzun anlatımları gerektirebilir. Nitel çalışmalarda kullanılan dil oldukça önemlidir ve kullanılan literatürün hem çok zengin hem de iyi sentez edilmiş olması gerekir. Hatta yazılanların meslektaşlar ve diğer ilgililerden de notlar ve görüşler alınarak tekrar tekrar yazılması gerekebilir. Verilen dönütlerde bulguların yeterli şekilde detaylı olup olmadığı, basit düşünce ve kavramların önemli olanlardan ayrılıp ayrılmadığı, araştırmacının bakış açısının bilimsel olup olmadığı, farklı kaynakların kullanılıp kullanılmadığı konularına ışık tutulmalıdır.

Bulgular kısmının düzenlenmesinde ham veri tablolarına yer verilmeden, analiz edilmiş tablolar doğrudan sunulabilir. Gerek görülürse ham veri tabloları “EKLER” bölümünde verilebilir.

Tablo, Şekil Düzeni ve Numaralandırılması

Tablo ve şekillerin kâğıdın kullanım alanı içine uygun şekilde yerleştirilmesi gerekmektedir. Tablo sola dayalı, sekil (grafik, resim vd. dahil) ortalanmış olmalıdır. Tablonun

numarası ve açıklayıcı bilgileri tablonun sol üst kısmında, şekil numarası ve açıklayıcı bilgileri ise şeklin altına *iki yana yaslanarak* verilmesi gerekmektedir. Tablo numarası nokta (.) ile tablo adından ayrılmalı, tablo adı her sözcüğün ilk harfi büyük (bağlaçlar hariç) ve 12 punto olacak şekilde yazılmalıdır. Tablo başlığının öncesinde 6 nk sonrasında 6 nk boşluk bırakılmalı ve tek satır aralığı olmalıdır. (ör. Tablo 1. Çalışma Kapsamına Alınan Katılımcılara İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları). Tablo ve şekil gösterimi için aşağıda birer örnek verilmiştir. Tablo ve şekiller bağımsız bir parça gibi durmamalı, mutlaka metin ile ilişkilendirilmelidir. Tabloda verilen bilgiler metin içinde olduğu gibi tekrar edilmemelidir. Metin içinde tablo ile ilgili açıklama ve gerekirse yorum yapılmalıdır ve çarpıcı verilere dikkat çekilmelidir.

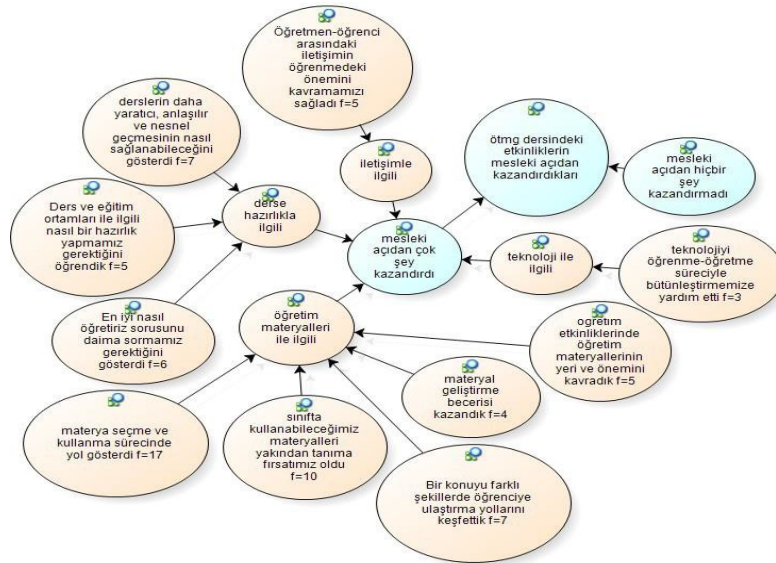
Tablo sunulurken, tabloya giriş ifadesi yazılır, tablonun altına da “Tablo. ’da görüldüğü gibi ....” şeklinde tablodan çıkış ifadesi yazılır.

Örnek tablo:

Tablo 1. Çalışma Kapsamına Alınan Katılımcılara İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Cinsiyet	N	%
Kadın	127	74.7
Erkek	43	25.3
Toplam	170	100

Örnek şekil:

Şekil 1. Teknik öğretmen adaylarının ÖTMG dersindeki etkinliklerin mesleki açıdan kazandırdıklarına ile ilgili görüşleri

3.2.6. TARTIŞMA

Bulgular ve literatürden elde edilen sonuçlar kullanılarak bu bölümde problem durumu ile ilgili içeriğin derinlemesine irdelenmesi gerekmektedir. Problem durumunun çözümü, araştırma amaçlarının oluşma yeterliği, sonuçların tutarlılığı, literatür ile benzerlik ve farklılaşması ile ilgili değerlendirmelere yer verilir. Bulgularla ilgili yorumlamalar bilimsel dayanaklarla açıklanmaya çalışılır.

Bu bölümde alt amaç ya da hipotezlerin doğrulanma ve reddedilme gerekçeleri tartışılabilir. Bu tartışma niçin sorusuna cevap olacak şekilde ve diğer araştırma sonuçları ile örtüşen ve örtüşmeyen yönleri ile ele alınmalıdır. Bulguların sunumunda araştırmacının beklentileri ve öznel yargıları değil, problemin çözümü için bulunan sonuçlar ön planda tutulmalıdır.

Tezin en son bölümünde oluşturulan bu kısımda araştırma problemi, yöntemi, her bir sonucun yorumu, çalışmanın sınırlılıkları ve bulguların ileriye dönük uygulamaları konusunda kısa bir özet yer alır. Araştırmanın, varsa benzer konuda yapılan çalışmalarla karşılaştırılması yapılarak yapılan çalışmalarla uygunluğu tartışılır ve gerekli yorumlar yapılır.

3.2.7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tezin en son bölümünde oluşturulan bu kısımda araştırma problemi, yöntemi, her bir sonucun yorumu, çalışmanın sınırlılıkları ve bulguların ileriye dönük uygulamaları konusunda kısa bir özet yer alır. Araştırmanın, varsa benzer konuda yapılan çalışmalarla karşılaştırılması yapılarak yapılan çalışmalarla uygunluğu tartışılır ve gerekli yorumlar yapılır.

Bu kısımda önemli olan araştırmayla ilgili en önemli istatistiksel sonuçların belirlenip yorumlanmasıdır. Her bir önemli sonuç incelenirken;

- Gerçekten bu sonuç önemli mi? Neden?
- Sonuç önceki araştırmalarla tutarlı mı? Tutarlı değilse neden?
- Sonuç farklı açılardan ifade edilebilir mi?

- Alternatif ifade şekillerinden öncelikli olanlar var mı?
- Sonuç daha ileri düzeylerde ve farklı ortamlarda araştırma yapma açısından önemli mi?
- Eğer sonuç ileri araştırmalara yol açıyorsa bu araştırmalar neler olabilir?

Sorularına cevaplar verebilecek nitelikte olmalıdır. Yukarıdaki sorulara verilecek cevaplar araştırmayı okuyup, sonuçları uygulayacaklar açısından oldukça önemlidir.

Polemiklere ve basit tartışmalara yer verilmemelidir. Araştırmanın teorik ve uygulamayla ilgili sonuçları ortaya konularak geliştirilmesi yönünde önerilerde bulunulabilir veya yeni bir araştırma tavsiye edilebilir. Bu açıklamalar kısa olmalı ve aşağıdaki sorular göz önüne alınmalıdır.

1. Araştırma bilime ne katkısı sağladı?
2. Çalışma orijinal bir problemin çözülmesine nasıl katkısı sağladı?
3. Teori ve uygulama açısından araştırmadan hangi sonuçlar çıkarılabilir?

Bu sorulara verilecek cevaplar araştırmacının bilime temel katkılarını ortaya koyacaktır.

Yapılan öneriler araştırmaya dayalı olmalıdır. Araştırmanın amaç ve alt amaçları, hipotezleri vb. dikkate alınmalıdır. Araştırmayla doğrudan ilgili olmayan konular hakkında önerilerde bulunulmamalıdır. Öneriler yapılırken program, öğretmen, öğrenci, aileler vb. açılardan sınıflandırılabilir.

3.3. ARKA BÖLÜM

3.3.1. KAYNAKLAR

Tez yazımında alıntı yaptığınız eserlerin tamamı tezinizin KAYNAKLAR başlığı altında bulunmalıdır. Tez yazımında kaynak gösterimi için APA'nın güncel sürümü esas alınmalıdır.

Alıntı Yapma ve Kaynak Gösterme

Tüm araştırmalarda kaynak tarama önemlidir. Bu konuda araştırma yöntemleri ile ilgili kitaplar, TÜBİTAK tarafından yayımlanan ilgili doküman/kitaplar ve APA'nın güncel önerileri önceden incelenmelidir.

Doğrudan yapılacak alıntılarda, biçim ve içerik yönünden değiştirilmeden alınan fikir teze yazılır. Üç satırı geçmeyen alıntılar normal yazım düzeni içerisinde tırnak içine alınarak verilir. Üç satırı geçen direkt alıntılar 1 satır aralığında ve 10 punto yazılarak verilir. Metin soldan ve sağdan 1 cm hizalanarak iki yana yaslı olarak verilir.

Örnek:

Çocuk ve ergenlerde ders başarısı ve disiplin ile ilgili sorunlara yol açan bir diğer durum da davranım bozukluğudur. Birden fazla davranış alanında sorun olduğunu belirtmek üzere davranım bozukluğu tanımı kullanılmaktadır. Bu çocuk ve ergenlerde, yineleyici ve ısrarlı bir biçimde başkaldırının olduğu, temel hakların ya da yaşa uygun toplumsal değer ve kuralların çiğnendiği davranışlar gözlenmektedir.

Aynen aktarılan parçalarda bazı cümle veya söz öbeklerinin çıkarılması halinde, çıkarmanın yapıldığı yere üç nokta (...) aradan bazı kısımların atıldığına işarete eder.

Örnek:

Davranış probleminin sağaltımında öğretmen ile aile arasında kurulan işbirliği önemlidir... Öğrenci ile arkadaşları arasındaki iletişim süreci de önemlidir.

Direkt alıntı metnin belli bir bölümü için yapılmış ve devamı tamamen çıkarılarak cümle bitirilmişse dört nokta (....) ile alıntı tamamlanır. Bu durumda alıntı yapılan kaynakta konu ile ilgili devam eden fikirlerin olduğu ama yazarın belli bir parçayı bütün olarak aldığını anlayabilmek mümkün olur.

Örnek:

Yeni araştırmalar beynin glikoz metabolizmasının öğrenme ile ilişkisine işaret etmektedir. Öğrenmeyi bunun dışında etkileyen bazı biyokimyasal süreçlerin varlığı bilinmektedir....

Kaynakça araştırılan konuya ilişkin bütün yayınların, alfabetik olarak sıralandığı bir bölümdür. Kaynak türüne göre değişen biçimleri vardır. Her kaynak, yazı alanının sol kenarından başlar ve sağ kenara kadar devam eder. Yazının sayfa görünümü iki yana yaslanmış şekilde olmalıdır. Aynı kaynağa ait yazım ikinci ve daha sonraki satırlarda devam edecekse, tek satır aralıkları ile bir tab içeriden yazım devam eder. Kaynaklar arasında sadece paragraf boşluğu (fazladan bir satır boşluk değil!) bırakılmalıdır. Böylece, her kaynak yazar soyadı ile kolayca fark edilecek şekilde sıralanmış olur.

Unvan belirten “Dr.” ve “Prof. Dr.” gibi kısaltmalar, tanıtıcı bilgi olarak yazar adı ile birlikte verilmez. Ayrı bölüm yazarlı kitaplarda, önce yararlanılan bölümün yazarı olmak

üzere, bölüm yazarı ve derleyen (editör) birlikte kullanılır. Aynı şekilde, eser bir çeviri ise önce yazarın adı, eser adından sonra da çevirenin adı verilir.

Ayrı bölüm yazarlı kitaplarda, önce yararlanılan bölümün yazarı olmak üzere, bölüm yazarı ve derleyen (editör) birlikte kullanılır. Aynı şekilde, eser bir çeviri ise önce yazarın adı, eser adından sonra da çevirenin adı verilir.

Kaynakça gösterimi ile ilgili olarak tez yazım kılavuzunda belirtilmeyen hususlar konusunda APA yazım kuralları geçerlidir. APA yazım kurallarına <http://www.apastyle.org> adresinden erişim sağlanabilir. Karşılaşılabilecek temel kaynak yazımı ile ilgili örnekler aşağıda verilmiştir.

3.3.1.2. Genel Kurallar

1. Makale adı verilirken başlık verme formatına uygun olarak temel isim ve sıfatların ilk harfleri büyük, bağlaç ve artikellerin ilk harfleri küçük olacaktır.
2. Bir veya iki yazarlı makaleler metin içinde iki yazarın da soyadı yazılarak verilecektir. Metin içinde verilecek olan referanslarda küçük harf kullanılacaktır. İki den fazla yazarlı makaleler metin içinde (ilk yazarın soyadı “ve diğ.”, yıl) şeklinde verilecek, ancak kaynakçada tüm yazarların isimleri eksiksiz olarak belirtilecektir.
3. Aynı yazar veya yazarların aynı yıl içinde birden fazla makalesi varsa bunlar (a) ve (b) şeklinde listelenecektir.
4. Kaynak listesinde İngilizce makalelerde son iki yazar arasına “&”, Türkçe makalelerde “&” konulacaktır. Ancak metin içinde verilirken sadece “ve” kullanılacaktır.
5. Baskıda olan makaleler için İngilizce’de (in press), Türkçe’de ise (baskıda) yazılacaktır.
6. Kaynak listesinde dergi adı verilirken kesinlikle kısaltma yapılmayacaktır (Örneğin; Education yerine Edu., Science yerine Sci. veya Journal yerine J. olmayacaktır).

3.3.1.3. Metin İçinde Kaynak Gösterme

Tek Yazarlı Çalışma

Yazarın soyadı ve eserin yayımlandığı tarih verilir:

Turna (2011) öğrencilerin öğrenme stratejilerini incelediği çalışmada, ...dır.

Öğrencilerin öğrenme stratejilerini incelediği çalışmada, ...dır (Turna, 2011).

İki Yazarlı Çalışma

İki yazar varsa her ikisinin de soyadı verilir. Stres düzeyi ..... okul başarısını etkilemektedir (Lazarus & Folkman, 1984).

Lazarus ve Folkman (1984)'a göre stres düzeyi ...

Üç, Dört ve Beş Yazarlı Çalışma

Kaynağın ilk geçtiği yerde hepsi verilir. İzleyen yerlerde ise birinci yazarın soyadı verilerek “ve diğ.” bağlacı konur.

Ceylan, Özgenç, Demir, Türk ve İzgi (1994) ..... buldu. (İlk geçtiği yerde). Ceylan ve diğerleri (1994) tarafından yapılan. (Tekrar metin içerisinde geçmesi durumunda) ü

Altı ya da Daha Fazla Yazarlı Çalışma

Metin içinde ilk belirtildiği yerde ilk yazarın soyadı verilir “ve diğ.” diye devam edilir. Kaynakça listesinde her yazarın soyadı ve ilk adlarının baş harfleri verilir.

Mutlu ve diğerleri (2005)...

Gruplar (yazar olarak)

Grup isimleri yazar gibi ele alınır (kurum, dernek, tüzel kişilik, kuruluşları ve çalışma grupları). Genellikle metin içinde her geçtikleri yerde yazılırlar.

Bazı grup yazarlarının ismi ilk geçtiği yerde açıkça yazılır ve sonra kısaltılarak kullanılır.

Bir grup yazarın isminin kısaltılmasına karar verirken şu genel kurallar kullanılır:

Kısaltmalar, okuyucu için yeterince bilgi verecek şekilde olmalıdır ve kaynakçaya da hiçbir güçlük olmadan yerleştirilebilmelidir.

İsim uzunsa ve eğer kısaltması kolaylıkla okunabilir ve biliniyor ise ikinci ya da daha sonra geçtiği bir yerde kısaltma kullanılır.

Eğer isim kısa ise veya kısaltma anlaşılmıyorsa her geçtiği yerde açık adını yazmak daha yararlıdır.

Metin içinde ilk gösterme:

(Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2011). Daha sonraki göstermeler:

(MEB, 2011).

Aynı Soyadlı Yazarlar

Eğer kaynaklar listesinde iki veya daha fazla aynı soyadı olan yazar varsa metin içinde ilk adları da verilerek kullanılır. Hatta yayın yılları farklı olsa bile böyle kullanılması gerekir.

C. Söğüt (1985) ve F. Söğüt (1990) tarafından yapılan çalışmalarda...

Aynı Parantez İçinde İki veya Daha Çok Çalışma

Yayın yılına göre sıralanarak aynı yazarların iki ya da daha çok çalışması düzenlenir. Basımda olan çalışma varsa bu en sona konulur. Önce yazarların soyadları verilir, ardından her bir çalışma için sadece çalışma yılları verilir.

(Üsküdar ve Demir, 2009, 2010)
(Aylin, 2002, 2007, 2011, basımda).

Aynı Yazarın Aynı Yıl Yaptığı Çalışmaları

Yazarın birden fazla çalışmalarını ayırt edebilmek için yılların ardından harfler kullanılır.

(Demir, 2010a, 2010b, 2010c).
(Demir, 2010a, 2010b, 2010c; Ceylan, 2011; Üsküplü, 2010 basımda).
(Yılmaz, 2010 basımda-a, 2011 basımda-b).

Yazarları Farklı İki veya Daha Fazla Çalışma

Bu tür çalışmalar aynı parantez içinde, soyadlarına göre alfabetik sıraya dizilerek ve birbirlerinden noktalı virgül ile ayırarak verilir. Örneğin;

Çeşitli çalışmalar.....(Başaran, 1984; Bursalıoğlu, 1987; Taymaz, 1984).

Yazarı Belli Olmayan İnternet Kaynakları

Metin içinde yazarı olmayan kaynaklara atıf yapılırken büyük harfler URL- sıra numarası, yıl şeklinde yazılmalıdır. Örneğin:
(URL-1,2003)

İkincil Kaynaklar

Çalışmalarda birincil kaynaklara ulaşmak esastır, ama bazı güçlükler nedeniyle ulaşılamamışsa, göndermede alıntılanan ya da aktarılan kaynak belirtilir.

Örnek: (alıntılayan Aktekin, 2004, s. 115); (aktaran İrez, 2007b, ss. 37-38). Alıntılanan ya da aktarılan yapıttaki kaynak bilgilerine yer verilmez.

3.3.1.4. Kaynaklar Başlığı Altında Kaynak Yazımı

Tek Yazarlı Dergi Makalesi

Gilbert, J. (2007). Knowledge, the disciplines, and learning in the Digital Age. *Educational Research for Policy and Practice*, 6(2), 115-122

Hodson, D. (2003). Time for action: Science education for an alternative future. *International journal of science education*, 25(6), 645-670.

Şahin, A. E. (2010). Eğitim araştırmalarında Delphi tekniği ve kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 35-46.

İki Yazarlı Dergi Makalesi

Bartos, S. A., & Lederman, N. G. (2014). Teachers' knowledge structures for nature of science and scientific inquiry: Conceptions and classroom practice. *Journal of Research in Science Teaching*, 51(9), 1150-1184.

Bektaş, M. & Karadağ, B. (2013). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin yardımlaşma değerine yönelik geliştirdikleri metaforların incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 271-286.

3-6 Yazarlı Dergi Makalesi

Bıyıklı, Ç., Başbay, M., & Başbay, A. (2014). Ortaokul ve lise öğrencilerinin bilim kavramına ilişkin metaforları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 413-437.

Altı Yazardan Fazla Dergi Makaleleri

Wolchick, S. A., West, S. G., Sandler, I. N., Tein, J., Coatsworth, D., Lengua, L., et al. (2000). An experimental evaluation of theory-based mother and mother-child programs for children of divorce. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68, 843-856.

Basımda Olan Dergi Makaleleri

Baloğlu, N. & Karadağ, E. (basımda). Öğretmen yetkinliğinin tarihsel gelişimi ve Ohio Öğretmen Yetkinlik Ölçeği: Türk kültürüne uyarlama, dil geçerliği ve factor yapısının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*.

Zuckerman, M. & Kiefer, S. C. (in press). Race differences in face-ism: Does facial prominence imply dominance? *Journal of Personality and Social Psychology*.

Bir dergiye teslim edilmiş ve yayın için kabul edilmiş makaleler basımda olarak nitelendirilir. Metin içinde gösterim şekli (Baloğlu ve Karadağ, basımda), (Zuckerman ve

Kiefer, in press) gibidir. Tarih, tahmini süre ya da teslim yılı gibi bilgilere yer verilmez. Eğer aynı yazar/yazarlara ait iki makaleden yararlanılıyorsa basılı olan daha önce verilmelidir.

Popüler Dergi Makalesi

Özbaşaran-Dede, N. (2008, Kasım). Küresel iklim savaşçıları: Solucanlar. *Bilim ve Teknik*, 492, 11-13.

Kandel, E. R. & Squire, L. R. (2000, November 10). Neuroscience: Breaking down scientific barriers to the study of brain and mind. *Science*, 290, 1113-1120.

Farklı Sayfalarda Yayımlanmış Gazete Makaleleri

Akyol, T. (2009, 11 Temmuz). Üniversite öğrencilerini gelecek beklentileri, *Milliyet*, s.7.

Schwartz, J. (1993, Sebtember 30). Obesity affects economic, social status. *The Washington Post*, pp. A1, A4.

Özel Sayı veya Baskı Yapmış Dergiler

Barlow, D. W. (Ed.). (1991). Diagnoses, dimensions, and DSM-IV: The science of classification [Special issue]. *Journal of Abnormal Psychology*, 100 (3).

Hesapçioğlu, M. (Ed.). (2002). Küreselleşme ve Eğitim [Özel sayı]. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2 (1).

Orijinal Kaynak Olarak Özetler

Woolf, N. J., Young, S. L., Fanselow, M. S. & Butcher, L. L. (1991). MAP-2 expression in cholin oceptive pyramidalcells of rodentcrtexand hippocampus is alerted by Pavlonian conditioning [Abstract]. *Society for Neuro science Abstract*, 17, 480.

Korkut, Y., Müderrisoğlu, S. & Tarık, M. (2006). Klinik psikoloji alanında karşılaşılan etik ihlal örnekleri ve nasıl alındıklarının değerlendirilmesi [Özet]. *Türk Psikoloji Yazıları*, 9 (18), 49.

Senelik Yayımlanan Süreli Yayınlar

Fiske, S. T. (1993). Social cognition and social perception. *Annual Review of Psychology*, 44, 155-194.

Kitaplar, Broşürler ve Kitap Bölümleri

Beck, C. A. & Sales, B. D. (2001). *Family mediation: Facts, myhts, and future prospects*. Washington, DC: American Psychological Association.

Creswell, J. W. (2012). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. London: Sage.

Tekeli, Ş. (1995). *1980'ler Türkiye'sinde kadına bakış açısından kadınlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Eğer bir kitabın altıdan fazla yazarı varsa dergiler için belirtilmiş olan yazar isimlerini vermekle ilgili kuralları kullanınız. Yabancı dilde yazılmış kitaplar için ve diğerleri anlamına gelen et al. veya Türkçe kaynaklar için vd. kısaltması kullanınız.

Baskı Sayısının Belirtileceği Durumlar

Mitchell, T. R. & Larson, J. R. (1987). *People in organizations: An introduction to organizational behaviour* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

Tekeli, Ş. (1998). *1980'ler Türkiye'sinde kadına bakış açısından kadınlar* (3. Baskı). İstanbul: İletişim.

Editörlü Kitaplar

Gibbs, J. T. & Haugan, L. N. (Eds.). (1991). *Children of color: Psychological interventions with minority youth*. San Francisco: Jossey-Bass.

Çelebi, N. (Ed.). (1990). *Kadınlarımızın cinsiyet rolü tutumları*. Konya: Sebat.

Yazarı ve Editörü Olmayan Kitaplar

Merriam-Webster's collegiate dictionary (10th ed.). Springfield, MA; Merriam-Webmaster. Dil bilim açısından Türkçenin görünümü (2. bs). (1995). İstanbul : Dil Derneği.

Ansiklopedi veya Sözlük

Sadie, S. (Ed.). (1980). *The new Grove dictionary of music and musicians* (6th ed., Vols. 1-20). London: MacMillan.

Gürün, O. A. (2001). *Psikoloji Sözlüğü* (2. bs., C. 1-3). İstanbul: İnkılâp.

Editörlü Bir Kitapta Yer Alan Makale veya Bölümler

Coşkun, E. (2007). Türkçe öğretiminde metin bilgisi. İlköğretimde Türkçe Öğretimi (Editörler: Kırkkılıç, A. & Akyol, H.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yücel, C. & Gülveren, H. (2006). Sınıfta öğrenci motivasyonu. M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf Yönetimi içinde* (s. 74-88). Ankara: PegemA.

Toplantı, Sempozyum ve Bildiri Kitapları Sempozyuma Katkısı Olmuş, Basılmamış Yayınlar

Lanktree, C. & Briere, J. (1991, January). *Editing software that works*. Society for Scholarly Publishing, EHT, Department of Education, Washington, DC.

Karadağ, E. & Öney, A. (2006, Eylül). Okul yöneticilerinin stres düzeylerinin öğretmenler üzerindeki etkilerinin incelenmesi, 14. Ulusal Psikoloji Kongresi, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Ankara.

Yayımlanmış Bildiri Kitapları

Deci, E. L. & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Dientsbeir (Ed.), Nebraska Symposium on Motivation: Vol. 38. Perspectives on motivation (pp. 237-238). Lincoln: University of Nebraska Press.

Berkant, H. G., & Efendioğlu, A. (2010). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algıları ve bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları, 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, (20-22 Mayıs 2010), Elazığ.

Doktora ve Yüksek Lisans Tezleri

Turan, M. (2007). İlköğretim 1. Sınıf Türkçe dersi ilk okuma yazma programında uygulanan ses temelli cümle yönteminin uygulamadaki etkililiği. Doktora Tezi.

Tunalı, F. (2009). Yeni ilköğretim 1,2 ve 3. Sınıf hayat bilgisi programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlar. Yüksek lisans tezi, Selçuk üniversitesi, Konya.

Yayımlanmamış ve Üniversitelerden (YÖK) Elde Edilmiş Doktora ve Yüksek Lisans Tezleri

Wiffley, D. E. (1998). Interpersonal analyses of bulumia: Normalweight and obese. Unpublished doctoral dissertation, University of Missouri, Columbia.

Yukay, M. (2003). İlköğretim üçüncü sınıf öğrencilerine yönelik sosyal beceri programlarının değerlendirilmesi. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Sadece Çevrimiçi Dergilerde Yayımlanan Makaleler

Fredrickson, B. L. (2000, March 7). Cultivating positive emotions to optimize helath and well-being. Prevention & Treatment, Retrieved November 20, 2000, from <http://journals.apa.org/prevention/volume3/pre00300001a.html>.

Yeşilyurt, S. (2008). Üniversiteye giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin dershaneleri tercih etme sebepleri ve dershanedeki biyoloji öğreniminin durumu üzerine bir çalışma. Türk Fen Eğitimi Dergisi, 5(2). <http://www.tused.org/internet/tufed/default13.asp> adresinden 16 Kasım 2008 tarihinde edinilmiştir.

Yazarı Belli Olmayan İnternet Kaynakları

URL-1, www.ogm.gov.tr/agaclar.htm Ağaç Türlerimiz. 11 Mart 2003.

3.3.2. EKLER

Burada metin içinde verilmesi uygun görülmeyen çizelgelere, belgelere, çalışmada kullanılan anketlere, ölçeklere, etik komisyonu onay bildirimine, vb. bilgilere yer verilir. Eklerin başlığı, ek numarası ve adından oluşur.

EK-1. ETİK KOMİSYONU ONAY BİLDİRİMİ

EK-2. SIRT YAZISI ÖRNEĞİ

ARKA KAPAK	TEZİN BAŞLIĞI Adı SOYADI 2021 DR-00001	ÖN KAPAK

EK-3. ÖRNEK DIŞ KAPAK

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

..... **ANABİLİM DALI**
..... **BİLİM DALI**

TEZİN TÜRKÇE BAŞLIĞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Öğrencinin Adı SOYADI

DİYARBAKIR- 2021

EK-4. ÖRNEK İÇ KAPAK

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
.....ANABİLİM DALI
..... BİLİM DALI**

TEZİN TÜRKÇE BAŞLIĞI

HAZIRLAYAN

Adı SOYADI

Tez Danışmanı

Ünvan Adı SOYADI

DİYARBAKIR- 2021

EK-5.ÖRNEK YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY SAYFASI

T.C.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DİYARBAKIR

.....tarafından yapılan “.....” konulu bu çalışma, jürimiz tarafından ..... Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyesinin

Ünvanı

Adı Soyadı

Başkan:.....

Üye : .....

Üye : .....

Tez Savunma Sınavı Tarihi: ...../...../.....

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../...../20..

Doç. Dr. Sadreddin TUSUN

ENSTİTÜ MÜDÜR V.

(MÜHÜR)

EK-6. ÖRNEK DOKTORA TEZİ ONAY SAYFASI

T.C.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DİYARBAKIR

.....tarafından yapılan “.....” konulu bu
çalışma, jürimiz tarafından..... Anabilim Dalında DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyesinin

Ünvanı

Adı Soyadı

Başkan:.....

Üye : .....

Üye : .....

Üye : .....

Üye : .....

Tez Savunma Sınavı Tarihi: ...../...../.....

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../...../20..

Doç. Dr. Sadreddin TUSUN

ENSTİTÜ MÜDÜR V.

(MÜHÜR)

EK-7. ÖRNEK BİLDİRİM SAYFASI

BİLDİRİM

Tezimin içerdığı yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi DÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

(İmza)

Adı SOYADI

... / ... / .....

EK-8. ÖRNEK İÇİNDEKİLER SAYFASI

İÇİNDEKİLER

	Sayfa no
ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vi
GRAFİKLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
1. GİRİŞ	1
1. 1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	1
1. 2. ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1. 3. ARAŞTIRMANIN GEREKÇESİ VE ÖNEMİ.....	3
1. 4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	5
1. 5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	6
1. 6. TANIMLAR	7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1. ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK	8
2.1.1. Çokkültürlülüğün Tanımı.....	8
2.1.2. Çokkültürlülüğün Önemi	10
2.1.3. Çokkültürlülük ve Devlet	12
2.1.4. Dünyada Çokkültürlülük.....	14
2.1.4.1. Amerika’da Çokkültürlülük.....	17
2.1.4.2. Avrupa’da Çokkültürlülük.....	25
2. 2. ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİM.....	36
3. YÖNTEM	41
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	41
3.2. ARAŞTIRMA GRUBU / EVREN VE ÖRNEKLEM/ DENEK-DENEKLER	41
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	42
3.3.1. Veri Toplama Araçları.....	42
3.3.2. Veri Toplama Süreci.....	42
3.4. Verilerin Analizi	43
4. BULGULAR.....	44
4. 1.....	44
4. 1. 1.	46
4. 1. 2.	48
4. 2.....	51
4. 2.1.	51
4.2.2.	54
4.2.2.1.....	54
4.2.2.2.....	59
4.2.2.3.....	63

5. TARTIŞMA	64
5. 1.....	64
5. 2.....	67
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	70
6. 1. SONUÇLAR.....	70
6. 2. ÖNERİLER.....	72
6. 2. 1. <i>Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler .....</i>	<i>72</i>
6. 2. 2. <i>İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler.....</i>	<i>73</i>
7. KAYNAKLAR	74
8. EKLER.....	79
9. ÖZGEÇMİŞ.....	95

EK-9.ÖRNEK TABLolar LİSTESİ SAYFASI

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Ölçek Maddeleri ve Maddelere İlişkin Faktör Yükleri.....	23
2.	Birinci Alt Boyutun İnanç Değişkenine Göre İncelenmesi	54
3.	Nicel ve Nitel Araştırmaların Karşılaştırılması	65

EK-10. ÖRNEK ŞEKİLLER LİSTESİ SAYFASI

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Öğretmen ve Derslik Sayısına Göre Birleştirilmiş Sınıfları Oluşturma Biçimlerinin Dağılımı	40
2.	2005-2006 Öğretim Yıllarından Başlayarak Yıllara Göre Uygulama Programının Dağılımı	58
3.	Nicel ve Nitel Araştırmaların Karşılaştırılması.....	73